

Forfatter: Grundtvig, N. F. S.

Titel: Danske Ordsprog og Mundheld, samlede og ordnede af Nik. Fred. Sev. Grundtvig

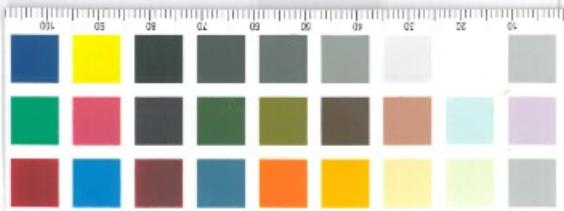
Citation: Grundtvig, N. F. S.: "Danske Ordsprog og Mundheld, samlede og ordnede af Nik. Fred. Sev. Grundtvig", i Grundtvig, N. F. S.: *Grundtvigs værker*, Faculty of Arts, Aarhus University, s. 30. Onlineudgave fra Grundtvigs Værker:
https://tekster.kb.dk/catalog/gv-1845_808A-txt-shoot-idm2692/facsimile.pdf (tilgået 20. april 2024)

Anvendt udgave: Grundtvigs værker

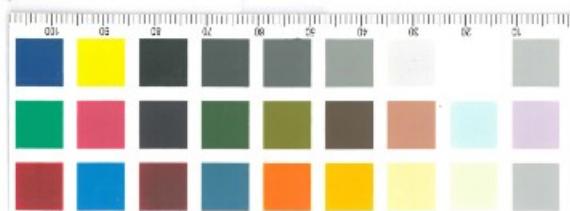
Ophavsret: Materialet er dedikeret til public domain. Du kan kopiere, ændre, distribuere og fremføre værket, også til kommersielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk dog altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs CC0-erklæringen](#)

- De Første skal blive de Sidste og de Sidste de Første.
 785. Det er det første Skridt, der kostet.
 Troer falder ikke for det første Højt.
 Af det sidste Væger kommer det første Præstigen. El.
 Det er ikke godt at vinde det første Spil.
 Den, der faaer først, er immer i Førhaanden.
 790. Hvem der kommer først til Mølle, faaer først malet.
 Vigefaa godt først som høst.
 Den første Hugl faaer det første Korn.
 Det første Indfald er til det bedste.
 Faae først og faaee saa!
 795. Den første Stade er bedst at syre. El.
 Søger først Guds Rige og hans Rettskabthed!
 (Sjøllen gaaer,) som en Hone i Blaar.
 Skovs ud og gaae hjem, det er fem Svinene (paa
 Olden).
 Det gaaer ikke i et Aar, som i otte Dage.
 800. Meget kan gaae an til en Tid.
 Det gaaer an, sagde Spaniel-Præst, de har ham til
 Krobs.
 Gaae ikke over Skævet!
 Krusken gaaer saalænge til Kilde, at den gaaer øreløs
 hjem.
 Gøjen gaaer saalænge til Gilde, at den gaaer hales
 los hjem.
 805. (Meget i Verden) gaaer ud og ind, som Kong Valdemars R...
 Alt hvad der smager Høft,) gaaer af, som varmt Brød.
 Gaae lige paa dine Ben!
 Gaae ikke paa gode Veie!
 Lad dem falde dig graa, naar de kun lader dig gaae.
 810. Man maa frybe, til man lærer at gaae.

- Se til, du gaaer ikke bag af Danben!
 Det er ikke godt, naar Munden gaaer i Baglaas. (gaaer
 af Haengslerne).
 Gaae dit Skud og gaf med Gud!
 Vil du ikke age, saa kan du gaae!
 815. Hvordan gaaer dei? sagde den Ensiede til den Hulde.
 Som du seer, sagde han. S.
 Man maa gaae paa Jorden, om den saa var gloende.
 Naar man har dandset Hoderne af, maa man gaae
 paa Stumperne.
 Naar Ellet (Brendesine) gaaer ind, gaaer Bidet
 (Forstanden) ud. El.
 Jeg øger, sagde Gaasen, da løb Raven af med hende. El.
 820. Den Gaas, Hovedet er af, fæller aldrig meer.
 Blærd saa Gaar, at der bliver ei Gab ved Enden! El.
 (Der heter Ned til) at faae i Gabet.
 Vil du give, saa glem ikke at gabe!
 Kan du ikke gloe, saa kan du gabe, og Munden er lige-
 saa stor som begge Øjnene.
 825. Gaber du, saa hold Haanden for Munden!
 Naar galt skal være, da jo galere, jo bedre.
 Det bliver ikke godt, forend det har været reent galt.
 Galt gik det, og vel var det.
 Galstab er jo fortære, jo hedre. S.
 830. Det nyter ej at gabe mod Dens Munden. S.
 Der skal ogsaa Forstand ej at giøre sig gal.
 Gale Hunde faae revne Skind.
 Det er en gal Kollepig, som fuller sig selv. El.
 Ingen Hund løber gal i femten Aar. Ps.
 835. Mangen En er ikke saa gal, som han løber øvet om til.
 De kumpe Svin øver Masten, de Gale løber uenom.
 Gamle Love og nye Ketter er de bedste. S.

- Af gammelt Jern smedes nye Vaaben. M.
Gammel Vane bider bedst.
840 Gammel Arpe er ei god at astoe. El.
Gammel Kærlighed rusler ifte.
Gammel Ven og gammel Ven, de freige ei.
Til en gammel Dyr fal en ny Strids. S.
Den gamle Vin er den bedste.
845. Gamle Kar vil gierne rinde. S.
Gammel Naade og nyt Venstab er ei at stole paa. S.
Gamle Mæder faae aldrig feil. S.
Gammelt Husd har dumme Bindver. S.
Naar der gaer Ild i gamle Huuse, er det farligere
end i Nye. S.
850. Gamle Done bage og Bred. S.
Gammelt Draa givor god M. El.
Gamle Viser gaer endnu bedst. S.
Gamle Holdor er onde at flette. S.
Gammel Stabe er ond at læze.
855. Gammel Synd gior ny Skam. El.
Der fal meget til at fange en gammel Rotte.
Gammel Giaeld er bedre end gammel Sag. El.
Gammel Giaeld stal betales.
Kieken er et gammelt Husd, den faaer nof.
860. Der er ogsaa gamle Narre.
Gamle Mens Sage er sjælen usunde. El.
Gamle Draer laale ei at flyttes.
Langt fra Stub gier gamle Krigsfolk. S.
Immer leger Ovaly, mens gammel Hund vil. El.
865. Naar den gamle Hund gior, da fal man see ud. S
Det er ondt at lære gammel Hund at lure. El.
Gamle Katte lasse og Mæll.
Gammel Nav er ond at fange. S.

- Gammelt Draa har Hold ivenie. U.
870. Gammel Loge og ung Barifstar! S.
Gammel Ulo ønsker ei Bonde-Strig. S.
Naar du Gammel bliver gale, da bliver de det tilgavns.
Hvo lange lever, bliver gammel tilhøest.
Alle vil lange leve, men Ingen gammel hedde.
875. Handen er gammel.
Gamle Stovere gier den bedste Jagt. S.
En Gammel i et Hus er et godt Tegn. S.
Ingen er saa gammel, han tenker jo at leve et Aar. S.
End lever den Gamle, mens Gud vil. El.
880. Bliver du gammel, saa bliver du graa.
De gamle Stude har de stive Horn (og de unge fugle
har de blote Neb.) S.
Gammelt Kib er ondt at igge.
Slaae Alvor paa Gammen har ei Alle sammen. El.
Slaae Alvor paa Gammen! El.
885. Hvem der tager sine Gaver igien, hans Born bliver
sorte.
Jeg priser alle Gaver, uden Kelvhug. El.
Der kommer adrig den Stade til Land, det er jo No-
gen til Savn.
Glemt er ikke glemt.
Giem din Mund og giem din Ben! El.
890. Det er godt at gieimme, som ei aede Brod.
Hvem der gieimner til Ratten, gieimner til Katten.
Den gieimner til Maus, som til Morgen gieimner. El.
Glemt er giengiældt Dre. El.
Kender du ikke Giengiældens Dre!
895. Gienstag er ikke afslagt.
Giensti vorder ut Glæssi. El.
Gaae ille Peer Gantes Gienvei!

Danske Ordbygning.

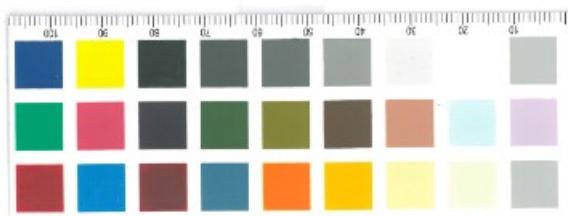

- Gjort Gierning faaer ikke til Vending.
Gjort Gierning er halv forsvart.
900. Billie og Magt giv alle Gierninger. El.
Nedstab og Bidstab giver al Gierning. S.
Bar ikke for gierrig paa Verden!
Gierrig Kvorn maler alle Slags Korn. El.
Gierrighed er en Rob til alt Ondt.
905. Skal det være Gilde, saa lad det være Gilde!
Det er et daarligt Gilde, hvor ingen Ding gaaer inn.
Det er Kudstene, der skal rose Gilde!
- Grod og Jifl er Gildes-Mad.
Man kan ikke give bort Alt hvad man har.
910. Giv den, som beder!
Man giver hoad man har.
Det er foligere at give end at tage.
Han giver kun lidt, som tigger selo. S.
- Den giver tit mest, som mindst sermaaer.
915. Man skal ikke give Vager-Dorn Hovedbred.
Hvem der giver til han tigger, skal slaaes til han ligger.
Man bliver ei fattig af hvad man giver bort.
Man har Tak for hoad man giver bort, men kun et
Grin for hvad man lader sig narre fra.
Giver du Ødeland, da giver du for dig selv fattig
end ham rig. M.
920. Mangen En skæler Den og giver Kallunet til de
Fattige. S.
Giver Keiseren hoad Kejserens er Dog Gud hvad
Guds er!)
- Man skal ei flue givet Hest i Munden, Den er god nok
for det Keb.) El.
Giv Raat for ikke soeb (Mødet.) El.
Handen faaer ei Alt hvad man giver ham. S.

925. Korn giver Kage og Kibbe-Brod Hunger. El.
Raat Stymperen giver Stakken, er der Glade i
Himlen. S.
- Hugle og lost Folk at føde giver Meg for Mote. S.
Der er kun lidt givet i head fattig Kone spinder for. S.
Giver du Hesten Sporen, da giv ham også Tøisen! M.
930. Den er glad, som ei veed af Baande. El.
Rader ud! jagte Glar-Mesteren!
Unge Piger vil ikke begjørs med Glar-Mine. S.
Raat Doren er luff og Lyset slutt, da er den glemt,
som nede er luff.
- Man glemmer det Ene over det Andre.
935. Hvor man glemmer Noget, kommer man snart igjen.
Raat det er betalt, er det glemt.
Hvad man har haft, maa man aldrig glemme at
bare igjen.
- Glem ikke hvad du selo hedder!
- Glem ikke hvad du vilde sige!
940. Mølleren er ølrig saa fuld, at han glemmer at tolde,
Han volder heller to Gangs for en Heils Skjede. S.
Raat Hoveder er lagt, er Sturven glemt. S.
Han glemmer tit, som lufte skal, han glemmer ei,
som sjæle vil. S.
- Man skal glæde sig med de Glade og græde med de
Grædende.
- Glæd dig ikke for adlig!
945. Det er en Glade at høre i Glæde, men det er en Bee
at volte i Sne.
- Sorrig og Glæde de vandres tilhobe.
Glæden er lig en sygzig Ben, som paa en Reise man
finner.
Borherre er en god Mand.

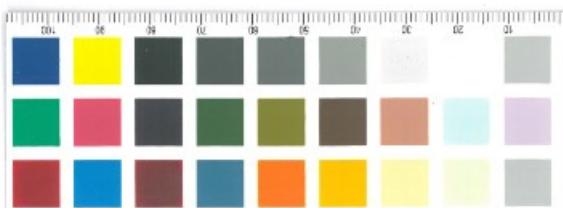
3*

- Enhver er god for sig.
 950. Der snører sig ogsaa en Aal fra en god Hister. S.
 Hvem der har en stem Mund, skal have en god Ryg.
 Morgen-Raad og Aften-Raab er gode. S.
 Gode Ord er Guld værd.
 En god Hører gier et god Sværter.
 955. Sleite Grimmer gier gode Thyre. S.
 Det er en god Bus, som Aret vorer paa Enden af. U.
 God er rygende Harve og dryppende Væg-Bogn. S.
 Et godt Ord findes et godt Sed.
 Man faaer ikke for et godt Ord hvad man ikke kan faae
 for Penge.
 960. Ord kan være saa gode, som rede Penge.
 Et godt Træ bærer god Frugt.
 Godt (Ord) vinder glad Hjerte. U.
 Hjerte end Ni og farre end Tre gior ikke et godt Lag. S.
 Han ager godt Hos i Gaard, som god Hustru faaer. U.
 965. Træet er aldrig saa godt, at Bladet jo kan blive om-
 slukket. S.
 Der er ikke saa godt et Stykke Klob, der er jo en
 Kielte ved.
 Ni er saa godt som Haandtag. S.
 Hvem der ikke kan taale Ondt, kan heller ikke taale
 Godt.
 Hvem der ikke vil med det Gode, han skal med det
 Onde.
 970. Somme Folk gier aldrig Gott, naar de veed af det.
 Det Gode varer sjældn länge.
 Hjernen har det godt, han kan drifte, naar han vil. S.
 Et Godt løst er endet ud. U.
 Det er ikke for det Gode, naar man lægger Hestene i
 Bognen.

975. Det er godt at have en god Samvittighed.
 Det er godt at have Noget tilgode (naar det er hos
 en vis Mand.)
 Vel skant et godt nol, men vel spilt er dog bedre. M.
 Godt Taal skal aldrig ond Ende. S.
 Det er godt, der er Yogen til.
 980. Hvor godt Folk er, kommer godt Folk til.
 Great Saar er saa godt som gammelt. U.
 Det er godt at være kommet af Godt. U.
 Godt Hest-Klob gier daarligt Ridende.
 Godt at stede i Norrene og Stiere Viber. S.
 985. Det er godt at være Prest om Paasen, Barn i Far-
 sen, Bonde om Julen og Sel om Hosien. U.
 Det er godt at være Barn om Julen.
 Hvem der smører godt, han fører godt.
 Det var godt at Stalle sic ingen Hale. U.
 Graa Haar er Graa-Blomster. U.
 990. Mælet bliver graat i Moders Liv.
 Der findes mange Graa, men saa Bise. S.
 Grin ad Handen, si ad Folk!
 Grisen er gierne, hoor den har fuldt op. S.
 Man maa lade meget gaae igennem det grove Sold.
 995. Grove Karle skal have grov Kof.
 Manger En maa græde kaar, for de los issor.
 Den Døde græder tit over den Kvinde. S.
 Grædende Barn gier sjungende Amme. S.
 Terne sætter Haam under Kind og græder for Graa-
 stind. U.
 1000. Mange maatte ligesaa gierne græde, som synge, naar
 det ikke var for deres Dines Styld.
 Kiellingen græd, for hendes Belling blev til Grod.
 Man kan ogsaa græde med torre Dine.

- Hvem Gud giver et Embete, giver han ogsaa Her-
fland.
Gud træver ei mere end Han har givet.
1005. Mennesket spaer, men Gud raa'er.
Altting haær i Guds Haand.
Hvor Gud for Nine!
Det er ikke Alt Guld, som glimrer.
Morgen-Sunne har Guld i Mund.
1010. Den græder ei for Guld, som aldrig Guld eiede.
Guld er Guld, selv paa Skoje og Tyg. S.
Guldet ligger i Vierget og Starnet paa Gaden. S.
Noar man straber Guldet af, griner Træet frem. S.
Man skal ikke forgylde hvad ei Guld er værdt. A.
1015. Et Ajen med Guld beladt vindes faste Sieber. S.
Guldb-Nuglen luster alle Porte op. S.
Forlangt fra Herres-Hunst syrjer man og fornær bræn-
der man sig. S.
Har man ei Kunst, da hjelper ingen Konst. S.
Oeb og Penge skal være gængse. S.
1020. Haabet bestemmer livet.
Man lever i Haabet (sagde Ratten ved Madstabel.)
Saa længe der er Liv, er der Haab.
Man skal altid haabe det Bedste (Det Onde kommer
af sig selv.) S.
Jeg følger ikke mit Haab for hundrede Maer. A.
1025. Vorherre har sin Haand i Altting.
Haand skal Haand saae eller Mund meensværg. A.
Den ene Haand væster den Anden.
Den høje Haand har Siddet og den Benstre haær
Ringene. M.
Hust, du har Hænder paa Slæbet!

